

Inhoudsopgave

Voorwoord	IX
----------------------------	----

Je geld of je leven: een analyse van de bewijsrechtelijke causaliteitstegemoetkomingen voor werknemers en particuliere beleggers 1

Belle Vulto & Dineth de Graaf

1.	Inleiding	1
2.	csqn-verband bij beroepsziekten	2
2.1	De arbeidsrechtelijke omkeringsregel	3
2.2	Proportionele aansprakelijkheid	5
2.3	Conclusie	6
3.	csqn-verband bij bancaire aansprakelijkheid	7
3.1	De ad hoc-omkeringsregel	7
3.2	Tegenwerping van de bank onvoldoende onderbouwd	10
3.3	Proportionele aansprakelijkheid	11
3.4	Conclusie	12
4.	Denkbare oplossingen & conclusie	12
4.1	Mogelijke verklaringen voor de discrepantie	12
4.2	Denkbare oplossingen	14

Artikel 6:22 Awb beschouwd: passabel of niet? 17

Emma Sonnemans & Demi van den Berg

1.	Inleiding	17
2.	Historische ontwikkeling artikel 6:22 Awb	17
2.1	Inleiding	17
2.2	Vormvoorschriften en benadelingsvereiste	18
2.3	Wetswijziging	19
3.	Inhoud van het leerstuk	20
3.1	Het benadelingsvereiste	20
3.2	Belanghebbenden	21
3.3	Consequenties van toepassing artikel 6:22 Awb.	21
4.	Analyse van het benadelingsvereiste	21
4.1	Inleiding	21
4.2	Materiële en formele gebreken	22
4.3	Een gelijkkluidend inhoudelijk besluit	23
4.3.1	Impliciete of expliciete link	23
4.3.2	Geen expliciete of impliciete link.	24
4.3.3	Meerpartijengeschillen	25

INHOUDSOPGAVE

5.	Europese dimensie	26
5.1	Nationale institutionele en procedurele autonomie	26
5.2	Unierechtelijke jurisprudentie	27
5.3	Invloed Unierecht op artikel 6:22 Awb	29
6.	Conclusie.	30

Strafrechtelijke causaliteit in het perspectief van de rechtszekerheid . . . . . 33 **Een rechtsvergelijkend onderzoek met Duitsland**

Max van Vilsteren & Guillem van Hooft

1.	Inleiding	33
2.	Causaliteit bij de drie verschillende rechtsfiguren	33
2.1	Strafwaardige gevolgen	33
2.2	Uitlokking	35
2.3	Noodweereces	35
3.	Het toetsingskader: het rechtszekerheidsbeginsel	36
3.1	Het lex certa-beginsel	37
3.2	Grenzen aan de interpretatievrijheid van de rechter.	37
4.	De causaliteit in het perspectief van de rechtszekerheid.	38
4.1	De gevolgen van het Groninger HIV-arrest in het perspectief van de rechtszekerheid	38
4.1.1	De onbepaalbaarheid van de redelijke toerekening.	39
4.1.2	Het verlaten van het c.s.q.n.-verband als harde ondergrens	39
5.	Rechtsvergelijking	40
5.1	Strafwaardige gevolgen	40
5.1.1	Geldend recht	40
5.1.2	Vergelijking met Nederland.	41
5.2	Uitlokking (§26 StGB)	42
5.2.1	Geldend recht	42
5.2.2	Vergelijking met Nederland.	43
5.3	Noodweereces (§33 StGB).	44
5.3.1	Geldend recht	44
5.3.2	Vergelijking met Nederland.	44
6.	Hoe nu verder?.	45
7.	Conclusie.	46

Het causale stelsel en het arrest Blaauboer/Berlips . . . . . 49 **Over de (non)compatibiliteit van het causale overdrachtsstelsel en het Burgerlijk Wetboek**

Manon Hermans & Lisa Münchow

1.	Inleiding	49
----	---------------------	----

2.	Het huidige burgerlijk recht	51
2.1	Blaauboer/Berlips	51
2.2	Totstandkoming van het Nieuw Burgerlijk Wetboek	52
2.3	Scheiding tussen verbintenissenrecht en goederenrecht.	53
2.3.1	Verbintenisrechtelijke rechten met goederenrechtelijke trekken	53
2.3.2	Goederenrechtelijke rechten met verbintenisrechtelijke trekken	59
2.4	Conclusie over de huidige verhouding	61
3.	Stelsels van overdracht.	62
3.1	Causaal stelsel	62
3.2	Abstract stelsel.	63
4.	Conclusie.	65

Welk besluit had het bestuursorgaan kunnen nemen? 67

Een analyse van het causaal verband in het besluiten aansprakelijkheidsrecht

Miaad Hamidy

1.	Inleiding	67
2.	Causaal verband in het besluiten aansprakelijkheidsrecht	69
2.1	Het Amelandse Benzinestation	69
2.2	Meerssen.	71
2.3	Biolicious	71
3.	Rechtmatig besluit dat kan worden aangevoerd door het bestuursorgaan	73
3.1	Vernietiging op grond van een materiële norm	73
3.1.1	Gewijzigde omstandigheden	74
3.1.2	Retrospectieve benadering	74
3.1.3	Prospectieve benadering	75
3.2	Vernietiging op grond van een formele norm	76
3.2.1	Onzorgvuldig voorbereide besluiten	77
3.2.2	Vertragingsschade	78
4.	Conclusie.	79

Rechtsvergelijking: het Nederlandse causale stelsel versus het Duitse abstracte stelsel 81

Milou Janssen & Frédérique Jurgens

1.	Inleiding	81
2.	Ontstaan van de stelsels	82
2.1	Klassiek Romeins recht	82
2.2	Verdere ontwikkelingen	83
3.	Het Nederlandse causale stelsel	84
4.	Het Duitse abstracte stelsel	87
5.	Rechtsvergelijking en Europese harmonisatie	89

INHOUDSOPGAVE

5.1	Rechtsvergelijking.	89
5.2	Draft Common Frame of Reference.	89
6	Slot.	90

Causaliteit bij het benadelingscriterium van artikel 6:22 Awb 93

Rowin Jansen & Sandro Triches

1.	Inleiding	93
2.	Artikel 6:22 awb	94
3.	Toepassing van het nieuwe artikel 6:22 awb.	96
4.	Europeesrechtelijke dimensie	101
5.	Conclusie	105

De kracht van een vaag criterium 107

Over de invulling van het causaliteitsvereiste in het Nederlandse en Engelse strafrecht bij de strafrechtelijke figuren ‘strafwaardige gevolgen’, ‘uitlokking’ en ‘noodweerexces’.

Stef Piers & Vivienne Schretlen

1.	Inleiding	107
2.	Causaliteit en de drie strafrechtelijke figuren	108
3.	De heersende causaliteitsleer in het Nederlandse rechtssysteem	108
5.	De drie strafrechtelijke figuren en betrokken factoren.	110
6.	De heersende causaliteitsleer in Engeland.	113
7.	Causaliteit bij <i>counselling en loss of control</i>	114
8.	De Engelse benadering een verbetering van het Nederlandse strafrechtssysteem?	117
9.	Slot.	118